

סיעור מוחות אנונימי (ABS)

מאת ד"ר אבי בן-שמעון

סיעור מוחות אנונימי, **Anonymous Brain Storming – ABS**, הוא שיטה שפיתח ד"ר אבי בן שמעון ליצירת הפריה חשיבתית בין משתתפים, תוך צמצום השפעות חברתיות כגון היררכיה, דומיננטיות, קונפורמיזם וחשש משיפוט, לצד מגבלות הקשב והחשיבה הנובעות מדיון קבוצתי. העיקרון שעליו מבוסס ABS פשוט: כדי באמת לחשוב יחד, יש להפריד בין הרעיון ליוצרו.

במקום להתחיל בדיבור, כל משתתף כותב את רעיונותיו באופן עצמאי ואנונימי. הרעיונות נאספים, מעורבבים ומוצגים בפני הקבוצה ללא שיוך ליוצר, כך שכל המשתתפים נחשפים לכלל הרעיונות. בנקודה הזאת הרעיון מפסיק להיות "הרעיון שלי" או "הרעיון של המנהל" והופך לחלק ממרחב החשיבה המשותף של הקבוצה. כל רעיון יכול כעת לשמש גירוי לחשיבה נוספת, לעורר אסוציאציה, להתחבר לרעיון אחר או להתפתח לכיוון חדש. ניתן לבצע סבבים חוזרים שבהם מרחב הרעיונות שנוצר הופך בכל פעם לגירוי לסבב הבא. כך נבנה בהדרגה מרחב פתרונות משותף ומסתעף שקשה יותר ויותר לייחס את חלקיו לאדם מסוים.

כיצד מבצעים בפועל ABS לפתרון אתגר או בעיה?

התהליך בנוי מיצירת מרחב פתרונות ראשוני, שמתוכו מזוהות האסטרטגיות השונות, ובהמשך הרחבת מרחב הפתרונות של כל אסטרטגיה בנפרד. בסיום התהליך מתקבלת **מפה של מרחב המענים ההיררכי הנמצא בבסיס כל אתגר**.

שלב 1: הצגת האתגר

נסחו והציגו לכל המשתתפים את הבעיה, החסם או האתגר שאנו מבקשים לפתור.

שלב 2: סבב ראשוני של כתיבה אנונימית של פתרונות

כל משתתף כותב באופן עצמאי ואנונימי כמה שיותר פתרונות לאתגר שעולים בראשו. רצוי שכל רעיון ייכתב על דף נפרד כדי להגדיל את האנונימיות ולאפשר בהמשך קיבוץ נוח של הרעיונות, אך גם כתיבה של מספר רעיונות על דף אחד אפשרית.

שלב 3: איסוף, ערבוב והצגה משותפת של הפתרונות

אוספים את כל הרעיונות, מערבבים אותם ומציגים או כותבים אותם במקום גלוי לכל המשתתפים. מרגע זה הרעיונות אינם שייכים עוד למי שכתב אותם, אלא הופכים לחלק ממרחב החשיבה המשותף של הקבוצה.

שלב 4: אופציונלי – סבבים אנונימיים נוספים להרחבת מרחב הפתרונות הראשוני

לאחר שכל המשתתפים נחשפו לכלל הרעיונות, ניתן לבצע סבב כתיבה אנונימי נוסף. הפעם כל משתתף מוזן לא רק ממרחב החשיבה האישי שלו, אלא גם מכלל הרעיונות שכבר עלו ונחשפו בקבוצה. רעיון קיים יכול לעורר רעיון חדש, להתחבר לרעיון אחר או להוביל לכיוון שונה לחלוטין. אוספים שוב את הרעיונות החדשים, מערבבים ומוסיפים אותם לתצוגה המשותפת. ניתן לחזור על שלב זה כל עוד החשיפה המשותפת ממשיכה לייצר כיוונים חדשים ומשמעותיים.

שלב 5: זיהוי האסטרטגיות באמצעות קיבוץ הפתרונות

חשיבה אסטרטגית אינה קלה או טבעית לרובנו, ולכן בשלב זה נעזרים במרחב הפתרונות שכבר נוצר כדי לחשוף את האסטרטגיות השונות למענה על האתגר. מקבצים יחד פתרונות המבוססים על אותה גישה עקרונית ונותנים לכל קבוצה כותרת המתארת את האסטרטגיה המשותפת העומדת מאחוריה.

שלב 6: כתיבה אנונימית להרחבת הפתרונות של כל אסטרטגיה בנפרד

כעת מתייחסים לכל אסטרטגיה כאל מרחב חשיבה בפני עצמו. מציגים בכל פעם אסטרטגיה אחת לכל הקבוצה ומבצעים סבב כתיבה אנונימי שבו כל המשתתפים מחפשים פתרונות נוספים המממשים אותה. כך מרחיבים באופן שיטתי את מרחב הפתרונות של כל אחת מהאסטרטגיות.

שלב 7: התוצר – מפת מרחב המענים ההיררכי הנמצאת בבסיס כל אתגר

בסיום התהליך מתקבלת מפה היררכית של מרחב המענים לאתגר: בראש נמצאת הבעיה, החסם או האתגר; תחתיהם האסטרטגיות השונות למענה; ותחת כל אסטרטגיה מרחב הפתרונות האפשריים למימושה.

בשלב זה הושלמה מטרתו המרכזית של שלב ההסתעפות: יצירת מרחב מענים רחב ומובנה לאתגר וכעת ניתן להתקדם וליישם התכנסות של פתרונות דומים ומיקוד בהתאם לתעדוף וקריטריונים.

